

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 283/2010-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. augusta 2010 predbežne prerokoval sťažnosť C. P., B., a obchodnej spoločnosti R., s. r. o. v likvidácii, Š., zastúpených advokátkou JUDr. J. F., B., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43 Cob 114/2010 z 29. apríla 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť C. P. a obchodnej spoločnosti R., s. r. o. v likvidácii, o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. júla 2010 doručená sťažnosť C. P. a obchodnej spoločnosti R., s. r. o. v likvidácii (ďalej len „sťažovateľa“), podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“),

ktorou namietali porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 43 Cob 114/2010 z 29. apríla 2010 (ďalej aj „namietané uznesenie“ alebo „uznesenie z 29. apríla 2010“).

Sťažovatelia sa v petite sťažnosti [ktorým je ústavný súd podľa § 20 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný] domáhali vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 a čl. 48 ústavy bez toho, aby špecifikovali označené články ústavy príslušnými odsekmi. Z textu odôvodnenia sťažnosti, v ktorom konkretizovali označené články aj odsekmi (čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy), však bolo zrejmé, že sťažovatelia žiadajú vyslovenie porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ku ktorému malo v okolnostiach daného prípadu podľa nich dôjsť namietaným uznesením.

Zo sťažnosti a z pripojených písomností vyplýva, že Okresným súdom Zvolen (ďalej len „okresný súd“) je pod sp. zn. 17 C 23/2005 vedené konanie, v ktorom si sťažovatelia uplatnili pohľadávku od obchodnej spoločnosti U., a. s., B. (ďalej len „žalovaná“). V priebehu súdneho konania sťažovatelia oznámili okresnému súdu, že postúpili svoje pohľadávky obchodnej spoločnosti R., s. r. o. v likvidácii, a navrhli „*zámenu svojho účasti na strane aktívne legitimovaného subjektu*“. Okresný súd ich návrhu uznesením sp. zn. 17 C 23/2008 z 21. januára 2010 vyhovel. Keďže žalovaná nesúhlasila so zámenou, podala 8. februára 2010 proti predmetnému uzneseniu okresného súdu odvolanie. Krajský súd uznesením z 29. apríla 2010 zrušil odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu a vrátil vec na nové konanie.

Sťažovatelia zastávajú názor, že napadnutým uznesením krajského súdu im bola „odňatá možnosť konať pred OS vo Zvolene (resp. sekundárne aj pred KS v Banskej Bystrici – a to v merite veci)“, a preto proti nemu podali 29. júna 2010 dovolanie a zároveň aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Na podané dovolanie (v kópii pripojené k sťažnosti) sťažovatelia poukazujú s tým, že sú v ňom bližšie ozrejmene dôvody, z ktorých vyplýva nezákonnosť postupu krajského súdu, a preto sa na obsah tohto dovolania v nadväznosti na argumentáciu obsiahnutú v ich sťažnosti odvolávajú.

V predmetnom dovolaní sťažovatelia poukazujú na množstvo obdobných prípadov, keď iní žalobcovia postúpili svoje pohľadávky obchodnej spoločnosti R., s. r. o. v likvidácii, a všeobecné súdy uznali túto právnu skutočnosť a pripustili zámenu účastníka konania. Sťažovatelia preto považujú napadnuté uznesenie krajského súdu, ktorým bolo zrušené uznesenie okresného súdu o zámene účastníka, za „*priečiace sa platnému procesnému právu a vo svojom obsahu je zjavne arbitrárne*“. V dovolaní ďalej uviedli, že «*situácia v konaní č. 17 C 23/2005 pred OS vo Zvolene – v dôsledku protiprávneho, ba protiústavného rozhodovania KS v Banskej Bystrici č. k.: 43 Cob 114/2010 z 29. 04. 2010 – má znaky denegatio iustitiae. Vznikla, lebo súd účastníkom konania významne sťažil, ba až znemožni! realizovanie ich ústavného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces. Vidíme kľúčový parameter (významné sťaženie, znemožnenie ochrany subjektívnych práv) v príčinnej súvislosti s objektívne svojvoľným konaním KS v Banskej Bystrici. Pojem „odňatie možnosti konať pred súdom“ je definovaný priamo v § 221 ods. 1 písm. f) OSP a § 237 písm. f) OSP ako taký chybný, „nespravodlivý“ procesný postup alebo rozhodnutie súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv.*

Situácia je o to kritickejšia, že z postupnosti času a súdnych rozhodnutí (cit. vyššie) jasne vyplýva, že OS Bratislava III, resp. KS v Bratislave mnohými titulmi pripustil zámenu na strane žalobcu a teda novým žalobcom sa stala firma R., s. r. o. „v likvidácii“. I samotný KS v Banskej Bystrici v konaní 41 Cob 246/2009 pripustil analogickú zámenu na strane žalobcu.

Chápeme ale, že OS vo Zvolene sa môže cítiť byť viazaný cit. uznesením KS v Banskej Bystrici č. k.: 43 Cob 114/2010 z 29. 04. 2010 a mohol by nepripustiť zámer

žalobcu C. P. To by mohlo vyvrcholiť do úplnej absurdnosti, keď by OS vo Zvolene, resp. KS v Banskej Bystrici „nútil“ nerešpektovať vôľu žalobcov a platné procesné právo.».

Ďalej sa sťažovatelia v sťažnosti zamerali na odôvodnenie porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a analyzovali vec z hľadiska troch základných kritérií (zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu), ktoré ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) skúma pri posudzovaní, či v konkrétnom prípade došlo k porušeniu označených práv.

Sťažovatelia na základe uvedených skutočností navrhli, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

«1. Základné právo

- C. P... samostatne hospodáriaci roľník...

- R., s. r. o. „v likvidácii“ .... priznané čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 46, čl. 48 v spojení s čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici č. 43 Cob 114/2010 z 29. 04. 2010.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. 43 Cob 114/2010 z 29. 04. 2010 a vec vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť

- C. P... samostatne hospodáriaci roľník...

- R., s. r. o. „v likvidácii“... trovy konania, tak ako budú vyčíslené v písomnom vyhotovení nálezu do troch dní od doručenia tohto nálezu na účet jeho právnej zástupkyne...»

V rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti ústavný súd zistil, že dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podali sťažovatelia 29. júna 2010, ktoré bolo okresnému súdu doručené 1. júla 2010. Vec bola 23. augusta 2010 predložená

Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o dovolaní.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho prejednávania.

Ústavný súd preskúmal na predbežnom prerokovaní sťažnosť z hľadiska existencie dôvodov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

1. Podstatou námietok sťažovateľov je právne posúdenie uznesenia krajského súdu z 29. apríla 2010 z hľadiska rešpektovania ich základného práva na súdnu ochranu upraveného v čl. 46 ods. 1 ústavy, v dôsledku namietaného porušenia ktorého sa domáhajú ako v konaní pred ústavným súdom, tak aj podaním dovolania najvyššiemu súdu zrušenia namietaného uznesenia a vrátenia veci na ďalšie konanie krajskému súdu.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio – inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

V okolnostiach daného prípadu sťažovatelia podaním dovolania súčasne s podaním sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvorili stav „dvojkoľajnosti konania“, keď by o tej istej veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (najvyšší súd ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne aprobovateľné. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu v danej veci predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu o poslednom procesnom prostriedku, ktorý bol sťažovateľmi využitý, za predčasné. Ústavný súd môže prijať sťažnosť na ďalšie konanie a meritórne o nej rozhodnúť až vtedy, ak príslušné orgány verejnej moci už nemajú možnosť namietaný stav zásahu do základných práv alebo slobôd napraviť.

Ústavný súd už zaujal názor (podobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 145/2010), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

V tejto súvislosti už ústavný súd taktiež judikoval (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, III. ÚS 167/2010, IV. ÚS 49/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní je považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu (porovnaj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54, ako aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 8. novembra 2007 vo veci Soffer proti Českej republike, sťažnosť č. 31419/04).

Nie je preto dôvodné, aby sťažovatelia v prípade podania dovolania podali zároveň aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože aj za predpokladu, že by dovolací súd

dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou v tejto časti meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Sťažovatelia namietali aj porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným uznesením krajského súdu z 29. apríla 2010.

Ústavný súd dáva v prvom rade do pozornosti svoju judikatúru, podľa ktorej k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nemôže dôjsť samotným rozhodnutím konkrétneho orgánu verejnej moci, ale len jeho postupom (nečinnosťou, nesprávnym postupom a podobne). Z uvedeného vyplýva, že v prípadoch, ak sťažovateľ namietal porušenie tohto práva konkrétnym rozhodnutím všeobecného súdu, nie jeho postupom, ústavný súd takú sťažnosť odmietne z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (obdobne napr. III. ÚS 258/05, III. ÚS 337/08).

Ďalej ústavný súd poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej poskytuje ochranu základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny (ako aj právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) len vtedy, ak bola sťažnosť pred ústavným súdom uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (m. m. I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05).

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že krajskému súdu bol spis na rozhodnutie o odvolaní predložený 26. marca 2010. Tento v predmetnej veci rozhodol uznesením

z 29. apríla 2010, pričom vec bola vrátená okresnému súdu 20. mája 2010. Účastníkom konania bolo napadnuté uznesenie krajského súdu doručené zhodne 4. júna 2010. Sťažnosť sťažovateľov podaná na poštovú prepravu 29. júna 2010 bola ústavnému súdu doručená 1. júla 2010, z čoho vyplýva, že v tomto čase už krajský súd objektívne nemohol porušovať základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ani ich právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

A napokon z opísaného postupu konania krajského súdu, keď tento rozhodol a vrátil spis do 2 mesiacov od jeho predloženia na rozhodnutie o podanom odvolaní, je zrejmé, že k zbytočným priet'ahom v konaní pred ním ani dôjsť nemohlo.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

3. Pokiaľ sťažovatelia namietali samostatne aj porušenie čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy namietaným uznesením, ústavný súd poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru (obdobne napr. II. ÚS 167/04, III. ÚS 32/08), podľa ktorej článok relevantnej právnej normy, ktorý nezakotvuje žiadne základné právo alebo slobodu, nemožno podaním sťažnosti podľa čl. 127 ústavy namietat' samostatne. Ústavný súd rozhoduje vždy o porušení konkrétneho základného práva alebo slobody ustanoveného v druhej hlave ústavy, prípadne základného práva zaručeného listinou alebo práva upraveného kvalifikovanými medzinárodnými zmluvami o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Iné ustanovenie uvedených právnych aktov síce možno namietat', ale vždy len v spojení s namietaným porušením základného práva alebo slobody. Z uvedeného vyplýva, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu nemohlo dôjsť ani k porušeniu označených článkov ústavy a listiny, a preto sťažnosť aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Pretože sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. augusta 2010